

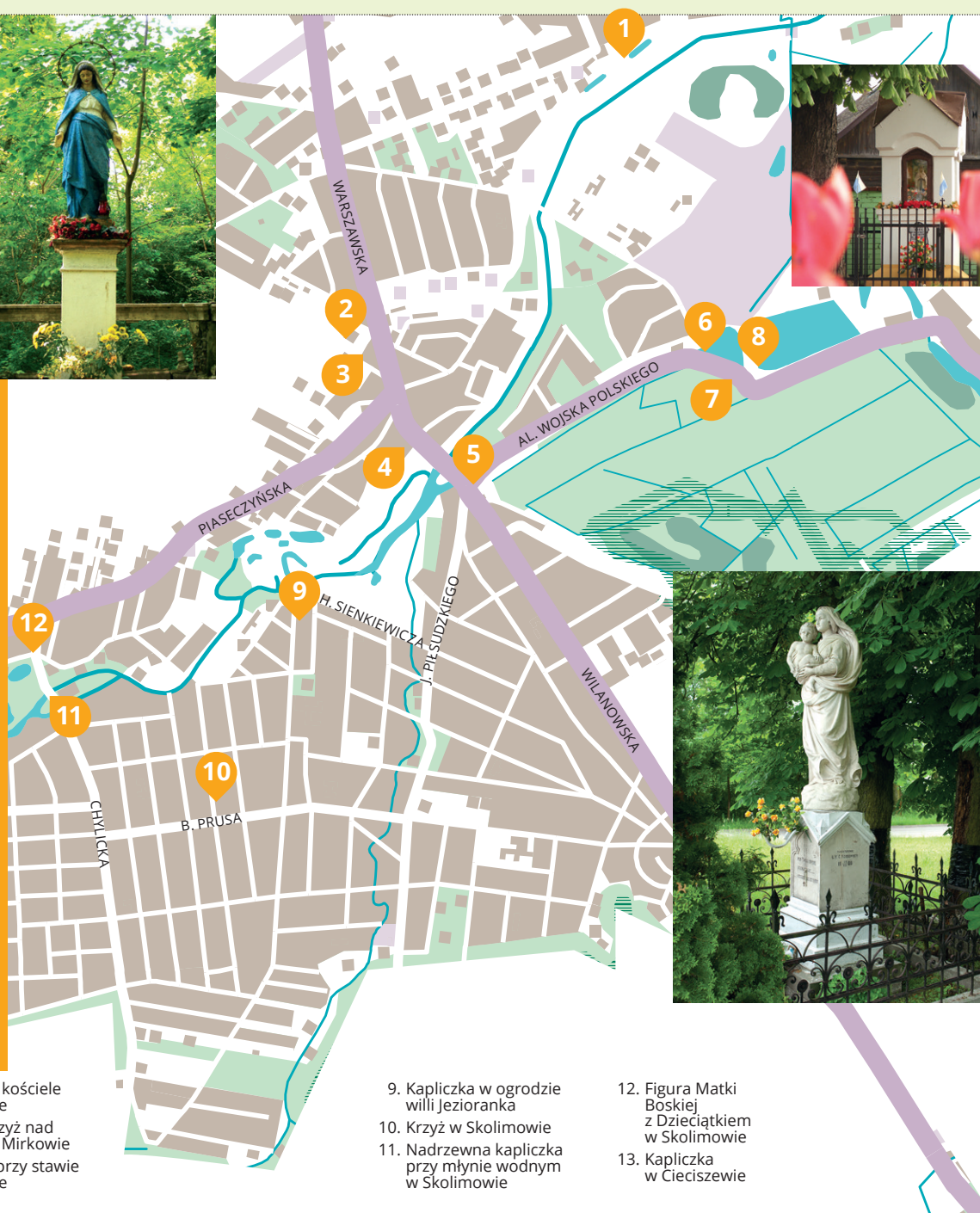
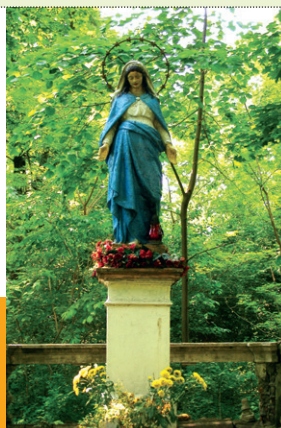

Adam Zyszczyk

KAPLICZKI, KRZYŻE I PRZYDROŻNE FIGURY

Krzyże, kapliczki i figury przydrożne są nieodłącznym elementem krajobrazu polskiego. Kapliczki i krzyże stawiano najczęściej na rozstajach dróg, bo – jak mawiano: „diabeł ogonem tam zamiata”. Lokalizowano je również przy wejściu do wsi, w siedliskach złych demonów (wieszano np. na wierzbach uważanych za czarcie domostwa), na granicach poszczególnych parafii, na mogiłach ludzi pochowanych w polu lub lesie, w miejscach objawień, a także koło studzien lub źródeł, których wodę uważano za cudowną (np. źródło św. Antoniego w pobliskiej Górze Kalwarii). Do niedawna popospolity był zwyczaj odprowadzania trumny do najbliższej kapliczki zlokalizowanej u wyjścia ze wsi. Na figurach i krzyżach zostawiano wota w postaci krzyżyków, różańców i medalików, w podziękę bądź z prośbą o boże łaski. Na wiosnę i w lecie tutejsze krzyże i kapliczki przystraja się wielobarwnym kwieciami i kolorowymi szarfami, a w niektórych wsiach do dzisiaj odprawia się przy nich nabożeństwa majowe (wspólne śpiewy pieśni maryjnych i litanii loretańskiej).

1. Kapliczka przy dworze Rossmannów w Bielawie
2. Kapliczka przy przejeździe kolejowym w Jeziornie
3. Krzyż przy postoju taksówek w Jeziornie

4. Kapliczka przy skrzyżowaniu ulic Skolimowskiej i Warszawskiej
5. Figura św. Jana Nepomucena przy moście na Jeziorce

6. Krzyż przy kościele w Mirkowie
7. Żelwny krzyż nad stawem w Mirkowie
8. Kapliczka przy stawie w Mirkowie

9. Kapliczka w ogrodzie willi Jezioranka
10. Krzyż w Skolimowie
11. Nadrzeczna kapliczka przy młynie wodnym w Skolimowie

12. Figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Skolimowie
13. Kapliczka w Cieciszewie

1

Kapliczka przy dworze Rossmannów w Bielawie

Kapliczka pochodzi prawdopodobnie z pierwszej połowy XIX wieku. Ufundował ją ewangelik Henryk Rossmann (1787-1850), dzierżawca, a następnie właściciel majątku Bielawa. Do pobielanego, ceglanego postumentu przymocowana jest plakietka z odciskiem obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, przedstawiającego Matkę Boską z Dzieciątkiem; jego szczyt zdobi wysoki krzyż. Kapliczka wraz z ogrodzeniem wpisana jest do rejestru zabytków.

Kapliczka z I połowy XIX w. przy dworze Rossmannów w Bielawie. Fot. Adam Zyszczyk

Kapliczka przy przejeździe kolejowym w Jeziornie

Kapliczka ma formę murowanego postumentu zwieńczonego krzyżem. Ufundował ją w 1918 roku Piotr Szewczyk z żoną (być może związana jest z zakończeniem I wojny światowej). Poza rzeźbionym kształtem postumentu oraz kutym ogrodzeniem wykonanym prawdopodobnie przez miejscowego kowala, zwraca uwagę malowana na desce Matka Boska Częstochowska.

Kapliczka z 1918 r. przy przejeździe kolejowym w Jeziornie. Fot. Adam Zyszczyk

2

Krzyż przy postoju taksówek w Jeziornie

Pierwszy drewniany krzyż stał w tym miejscu już w XIX wieku. Obecny wzniesiono w 1983 roku dla upamiętnienia drugiej pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny.

3

Kapliczka przy skrzyżowaniu ulic Skolimowskiej i Warszawskiej

Ponad stuletnia kapliczka zawierająca figurę Matki Boskiej Różańcowej przypomina domek-laternię. Widnieje na niej napis: *Na chwałę bożą fundatorzy małżonków T. i Z. Hebisz i J. Piwnicki. 1901 r* – postawiona została prawdopodobnie po wypadku, do jakiego doszło na początku XX wieku.

4

Kapliczka z 1901 r. przy skrzyżowaniu ulic Skolimowskiej i Warszawskiej. Fot. Adam Zyszczyk

5

Figura św. Jana Nepomucena przy moście na Jeziornie

Wykonana z piaskowca figura św. Jana Nepomucena, stojąca przy starej papierni na moście w Jeziornie, pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku. Wówczas kult św. Jana rozprzestrzenił się na ziemię Rzeczypospolitej, w tym na Mazowsze. Otoczoną aureolą z gwiazd głowę patrona mostów przykrywa biret, kanonik ma na sobie mozzettę (pelerynkę) i komżę, w rękach trzyma krucyfiks i palmę męczeńską. Rzeźbę wraz z cokółem w 2012 r. poddano gruntownej renowacji w pracowni konserwatorskiej Ewy i Marcina Godwodów z Czarnowa.

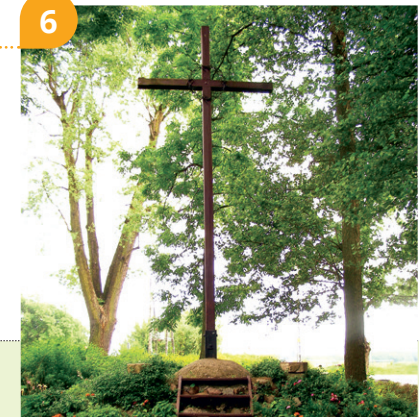
XIX-wieczna figura św. Jana Nepomucena przy moście na Jeziornie. Fot. Adam Zyszczyk

Krzyż przy kościele w Mirkowie

Krzyż, wzniesiony na kopcu przy kościele św. Józefa Oblubieńca NMP w Mirkowie, upamiętnia rok 1933, który to rok Pius XI ogłosił Jubileuszowym Rokiem Odkupienia z racji 1900. rocznicy śmierci Jezusa.

Krzyż z 1995 r. przy kościele w Mirkowie. Fot. Adam Zyszczyk

6

Żeliwny krzyż nad stawem w Mirkowie

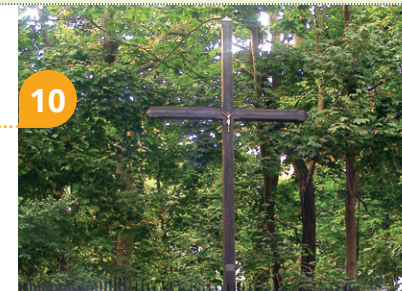
Jeden z najstarszych krzyży na terenie gminy, pochodzący z 1856 roku. Tak go wspomina Zdzisław Kaliciński: *Figura był to krzyż na kwadratowej tumbie metalowej postawiony jak fama głosi dla uczczenia pamięci powstańców 1831 roku, którzy niedaleko tego miejsca padli w walce. Ale na żelaznej płycie widnieje napis: »...na chwałę Panu Bogu... ufundowali tę figurę pracownicy fabryki w 1853 roku«. Stała ona na niewielkim kopcu, otoczona z czterech stron żelaznymi pachołkami, na których wsparta była żelazna poręcz. Wewnątrz tego ogrodzenia rosły cztery kasztany, których korony tworzyły naturalną kopułę nad figurą.* Inna legenda związana z krzyżem mówi o paniczu, który pędząc bryczką do ukochanej miał mieć w tym miejscu śmiertelny wypadek (podobno do dnia dzisiejszego w nocy pojawiają się tam dwa białe konie z rozwianymi grzywami).

7 **Żeliwny krzyż nad stawem w Mirkowie z 1856 r.**
Fot. Adam Zyszczyk

Krzyż w Skolimowie

Krzyż, ustawiony przy skrzyżowaniu ulic Prusa i Kościelnej, tak jak krzyż z Mirkowa upamiętnia Jubileuszowy Rok Odkupienia 1933.

10 **Krzyż w Skolimowie z 1933 r.** Fot. Adam Zyszczyk

Nadrzewna kapliczka przy młynie wodnym w Skolimowie

Kapliczka wisi na starym wiązcie szczelnie zasłoniętym wysokim ogrodzeniem, naprzeciwko młyna wodnego w Skolimowie. Jak głosi legenda, wystawiona została, by upamiętnić mord z 4 lutego 1922 roku na rodzinie młynarza Stanisława Regła. Historię tej „zbrodni skolimowskiej” opisał w *Przedwiośniu* Stefan Żeromski.

Figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Skolimowie

Kapliczka stojąca przy skrzyżowaniu ulic Kołobrzeskiej i Chylińskiej ufundowana została przez rodzinę Kossowskich 19 sierpnia 1905 roku. Twórcą postawionej dwa lata później przepięknej rzeźby Madonny z Dzieciątkiem jest znany rzeźbiarz Bartłomiej Mazurek (1856-1937), autor wielu medalionów portretowych oraz monumentalnych grobowców na warszawskich Powązkach.

11 **Figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1905 r. w Skolimowie.**
Fot. Tomasz Myśluk

Kapliczka w Cieciszewie

Jedną z najstarszych kapliczek w gminie Konstancin-Jeziorna jest ta wystawiona w 1894 r. między wsiami Cieciszew i Słomczyn. Początkowo kapliczka poświęcona była św. Janowi, jednak w latach dziewięćdziesiątych figura zaginęła, a tutejszy proboszcz umieścił w pustym miejscu wizerunek Matki Boskiej Niepokalanej. Na postumencie wykuty jest napis: *Pamiętka z własnego funduszu po zmarłym w roku 1893 1 stycz. Janie synie Wojciecha Magdżiarza gospodarza wsi Cieciszewa/Magdalena małżonka i matka zmarłych z dwoma synami Michałem i Antonim Magdżiarzami tę pamiętkę wystawili d. 31 lipca 1894.*

13 **Kapliczka w Cieciszewie z 1894 r.** Fot. Adam Zyszczyk

Kapliczka przy stawie w Mirkowie

Współczesna kapliczka zawierająca wizerunek Matki Boskiej Fatimskiej postawiona została w 1995 roku. Umieszczony na niej napis głosi: *W podziękowaniu za odnalezienie 18-tego września 1995 Ewy, Rodzice. Fundatorami są rodzice odnalezionej w tym miejscu półprzutomnej nastolatki.*

8 **Kapliczka przy stawie w Mirkowie z 1995 r.**
Fot. Ze zbiorów Adama Zyszczyka

Kapliczka w ogrodzie willi Jezioranka

Figurę Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej ustawiono na ozdobnym tarasiku prawdopodobnie w latach dwudziestych XX wieku. W podzięce za uzdrowienie ciężko chorego męża kapliczkę od wielu lat otacza opieką pewna kobieta. W 2010 roku zabytkowa rzeźba podczas wichury spadła z postumentu i roztrzaskała się.

9 **Kapliczka w ogrodzie willi Jezioranka, lata 20. XX wieku.**
Fot. Adam Zyszczyk

